

TMMOB METEOROLOJİ MÜHENDİSLERİ ODASI BÜLTENİ

SAYI : 8

Ocak 1981

METEOROLOJİ

GENEL KURUL YAKLAŞIRKEN

Biltenimizi yaklaşık 6 aydan beri elimizde olmayan nedenlerden dolayı yayınlamayamamız, gelişmelerden bütün üyelerimizi bilgilendiremeyişimiz bizim aşağıdaki tabloyu çizmimize neden oldu. Paletimize İ.T.Ü, D.M.T. ve Meteoroloji Mühendisleri Odasını koyup bir değerlendirme yapmanın faydalı olacağı görüşünde birleştik.

İ.T.Ü. Meteoroloji Bölümü Atatürkün 100. Doğum Yıldönümünü nedeni ile 23 - 25 Mart 1981 tarihleri arasında «İ. Ulusal Meteoroloji Kongresi» düzenlemiştir. 25 yıllık eğitimi boyunca ilk defa böyle bir kongre düzenlemesi, geçtiğimiz yılların günahlarına sünger çekecek kadar olumlu bir adımdır. Üniversite bilimselliğini koruduğu müddetçe büyüyecek ve sonunda üretililecek kararlar ile ülkemiz ögeğinde yapılan meteorolojik çalışmalar daha sistemli ve düzenli bir yapıya kavuşacaktır. Kongrelerin kanı olarak bilinen tebliğler, bilimsel çalışmalarla tüm üyelerimizi «olumlu adımı» tebliğleri ile desteklemesi doğrultusunda göreve çağırıyoruz.

Geçtiğimiz günler D.M.T.'inde de değişimler getirdi. Genel Müdürlüğe atanan Emekli Tümgeneral Cemil Özgül'le yaptığımız görüşmede «kuruluşu tanımak ve işleriğe kavuşturabilmek için yoğun bir çalışma içerisinde girmiş olduğumu gör-dük». Zaman zaman gelişmeleri pencere-mizden görebildiğimiz kadarıyla yanist-maya çalışacağız.

12 Eylül öncesi yöneticilerin Kurum içerisinde uyguladıkları yanlış istihdam politikası yüzünden işlevlerini yerine getiremez durumuna düşmeleri yeni yönetimin çok dikkatli hareket etmesini getir-mektedir.

(Devamı Sayfa 6 da)

Meteoroloji Mühendisleri Odasının Kuruluşunun 10. Yılı

14 Nisan 1970 yılında kurulan odamız bu yıl kuruluşunun onuncu yılını kutlamaktadır. Üyesi az ve en genç odalardan biri olan odamız nasıl kuruldu? Bugünkü duruma nasıl gelindi? Meslektaşlar bu güne kadar neler yaptılar? Nasıl çalıştılar? Hatırlamakta; ümit ederim faydalı olacaktır! Türkiye Meteoroloji mühendisliği neden ve nasıl doğdu? Neden gerekliydi? Türkiyede meteoroloji hizmetleri nasıl yürütülmektedir? Türkiyede meteoroloji mesleği ile ilgili kamu oyu bu güne kadar neden geliştirilememiştir? Meslek sorunları neden çözülmemedi? Acaba bunları düşünmekte yarar olacak mı?

Eğitimde 25, meslekte 22 yıl!

Bu yıl meteoroloji yüksekokul eğitimi olarak başlamasının 25. yılını tamamladı. 1955 yılında fiilen öğrenci alınarak eğitime başlamıştır. İlk mezununu ise 1958 yılında (Eğitim süresi o zaman 5 yıldır) vermişti. Zamanla meslektaşların arttığını ve bu günkü sayımıza gelişimizi memnurlukla görmekteyiz. İlk eğitime başladığı zaman 25 öğrenci alınan bölümden bu gün meslekte kalan sadece iki kişidir. Diğerleri ilk defa karşılaştığı bu meslek dalından gelecek endişesinden dolayı ayrılmış ve o zaman bölüm değiş-tirmenin kolaylığından yararlanarak diğer meslek guruplarına geçmişlerdir.

Meteoroloji mesleğinde, bir mühendislik eğitimi görmüş eleman gereksinimi nereden kaynaklanmıştır? Hatıralarımızı 28 yıl öteye götürürsek 1953 - 1954 yıllarında İTÜ'de iki Amerikalı eğitmen ki biri Prof. Dr. H. NEUBERGER diğeri ise uzman Sydney TEWLES idi, Meteoroloji Genel Müdürlüğündeki memurlara 6 aylık süreli kurslarla mesleki eğitim yap-maktaydılar. (1) Bu kadar kısa süreli

kurslarla yetiştirilen elemanlar ile meteorolojik çalışmaların yürütülemeyeceğini anlayan zamanın idarecileri, Amerikalı profesörün de tavsiyesiyle İTÜ Elektrik Fakültesine bağlı olarak meteoroloji eğitimi yapılmasına başlamıştı. İlk ders programları da Prof. Neuberger tarafından hazırlanmıştır. (1)

Neden İTÜ dedir de, başka bir üniversitede değildir? Bu mesleğe yıllarını vermiş mesleğinde çalışacaklar kulaktan dolma değil de, temel bir matematik ve fizik bilgisinin yanında, akıskanlar mekanizmasının temel bilgilerine de sahip olmaları gerekiyordu.

1955 yılında İTÜ Elektrik Fakültesine bağlı olarak resmen kurulan ve eğitime başlayan bölümde iki öğretim görevlisi, bir doçent, coğrafya fakültesinden gelen misafir bir profesör birlikte ve üç asistandan ibaret olan öğretim kadrosu kuruldu. Daha sonra Japonya'dan davet edilen Prof. R. SAWADA ile öğretim kadrosu geliştirilmeye çalışılmıştır. Bu kadro Prof. Sawadanın dışında uzun süreler olduğu gibi muhafaza edilmiştir. 1958 yılında mezun olan ve bugün Prof. Dr. olarak görev yapan Muzaffer DALMAZ mesleki eğitim görmüş ilk asistan olarak bu kadroya dahil olmuştur. Bölümün kuruluşunda asistan olarak göreve başlayan ve daha sonra profesörlüğe kadar yükselen hocalarımızdan bugün aramızdan ayrılanları rahmet, yaşayanları saygıyla anmaktayız.

Bu güne kadar Türkiye'de meteorolojiye, böyle bir eğitim görmemiş diğer meslek gurupları tarafından sahip çıkılmı ş ve çalışmalar yürütülebilmişti. Bu çalışmaları yapmak doğrusu bir yerde haksızlık olacaktır. Zira o günlerdeki Genel Müdürlük yayınlarına bakılırsa hiç

de zamanın meteoroloji tekniğinden geri sayılmazdı. Ne var ki bütün bu çalışmalar bu kadarla kalmış, idarecilerin değişmesiyle değişen zihniyet hizmet yerine reklamcılık getirmiştir. Bununla da kalmamış, İTÜ mezunlarına rakip olarak teknisyen seviyesindeki bir eğitimle eleman yetiştirilmeye çalışılmıştır. Ne yazık ki teknisyen olarak çalışmak isteyen bir çok iyi niyetli genç dahi darıltılarak meslekten uzaklaştırılmışlardır.

1953 yılında diğer fakültelerdeki öğrencilere de burs vererek meteoroloji bölümüne geçmelerini ve böylece meteoroloji mesleğine eleman teminine çalışırken, 1960 da yöneticilerin değişmesi sonucu her yıl tahsis edilen 10 kişilik burslar kesilmiş, burslu okuyan öğrencilere ise bir çok zorluklar çıkarılarak teşkilattan uzaklaştırılmıştır. Daha sonra mezun olanlara da çeşitli bahanelerle görev verilmemiştir. Bunlarla ilgili olarak Hidrometeoroloji dergilerinde pek çok örnek vardır. Hatta eleman temini için gazetelere verilen ilanlarda ne acıdır ki Meteoroloji mühendislerinden bahsedilmemiştir. 1960 yılında başlayan bu meslekî savasımız ne yazık ki halâ devam etmektedir ve sonunun ne zaman geleceği bilinmemektedir. 1964 yılı ilginçli mücadelenin başlangıcıdır. Meteoroloji mühendislerinin davalarında haklı olduğunu gösteren ve Meteoroloji Genel Müdürlüğünde mühendise ihtiyaç olduğunu bilen memurların da desteğiyle Hidro - Meteoroloji cemiyeti kurulmuş ve haklı davalarını ufak bir yayın organı ile duyurmaya başlamışlardır. Bu konuda öncülük yapan meslektaşlara teşekkür edilmelidir. Bu cemiyetin kuruluşuyla birlikte meslektaşlar bir araya gelerek meslek onurunu korumak için yoğun bir çaba harcamışlardır. Tamamen kişisel çabalarla hazırladıkları bültenleri Millet Vekillerine dağıtmaktan tutun da bütçe müzakerelerinde toplantı salonunun kulisinde Millet Vekilleriyle yapılan görüşmeler, tamamen yabancı oldukları bu konu hakkında biraz olsun bilinçlendirilmeye çalışılıyor ve bizleri haklı davamıza adım adım yaklaştırıyordu. Millet vekillerini ve bakanları sürekli ziyaretler, hatta zamanın cumhurbaşkanına yapılan başvuru bir ümit ışığını zaman zaman doğuruyor gibi idi. Bunun sonucu Genel Müdürlüğe birkaç mühendis arkadaşın girmesi sağlanabildi ise de kısa bir müddet sonra ayrılmaya zorunlu bırakılmışlardır. Bütün bu çalışmalara rağmen istenilen ve beklenen sonucu bir türlü ulaşılamıyordu.

Bunun nedenlerinden en başta gelen sebep zamanın Genel Müdürü bürokrasinin oyunlarını çok iyi biliyor ve zamanı kendi lehine çevirebilecek şekilde çok iyi

idare ediyordu. Zaman zaman ödün veriyormuş gibi gözükmekle diktatleri dağıtıyor ve olayın heyecanının dağılmasını ve daha sert tepkiler gelmesini önlüyordu.

İkinci bir neden ise zamanın yöneticileri ile yapılan görüşmeler kişisel bir dava olarak görülüyor, bir meslek mücadelesi gibi kabul edilmiyordu. Edenler ise çeşitli yollardan yanıltılıyorlardı.

Gerek Hidrometeoroloji Derneğinin çalışmaları, gerekse arkadaşların kişisel çabaları ve kayıtlı olduğumuz odanın yaptığı girişimler sonuçsuz kalıyordu. Bunun üzerine sayımızın az olmasına bakmaksızın kendi odamızı kurarak mücadeleye devam etmenin daha doğru olacağına karar verildi ve odamızın kurulma çalışmaları yapıldı. Bundan on yıl önce TMMOB Genel kurulunda istenilen karar çıkarılarak kendi odamıza kavuşmuş olduk. (2) Böylece Meteoroloji Mühendisliği de diğer meslek gurupları arasında haklı olduğu yeri alıyordu. 13 Şubat 1972 günü ilk Genel Kurul toplantısını gerçekleştirdik.

Odanın kurulmasından önceki çalışmaları kısaca özetledikten sonra, odanın kurulmasıyla neler yapıldı? Bir de ona bakalım:

ODA KURULDUKTAN SONRAKİ FAALİYETLER :

Bu gün mesleğe atılan genç arkadaşların odanın ilk günlük durumunu anlatabilmeleri için faaliyet raporundan bir cümle almak yeterlidir zannederim, «Üç bin liralık yetkiyi geçmemizin iki ana nedeni vardır» deniyor, çünkü ilk olağanüstü kurulda oda yönetim kuruluna 3000 TL. lik harcama yetkisi verilmişti. Bununla beraber o gün meslektaşların odaya gösterdikleri yakın ilgiyi yine aynı yılın bütçesine bakarak anlamak mümkünüdür. Bu miktar 28.925,57 TL. olarak karımıza çıkıyor. Böyle bir miktara ise 9 sene sonra 9. dönem faaliyet raporunda rastlıyoruz. Sayımızın gittikçe artmasına karşılık bütçenin 11.000 TL. ye kadar düşüğünü görmekteyiz. Bu ise meslektaşların odaya karşı olan ilgisizliklerini göstermektedir! Diğer odalar gibi yan geliri olmayan, yalnızca üye ödentileriyle faaliyet göstermek zorunluluğunda olan odamıza ödentileri zamanında yatırarak yardımda bulunmanın bir görev olduğunununun hatırlanmakta yarar vardır zannederim.

Odanın faaliyetlerini şu başlıklar altında toplayabiliriz.

1 — Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü ile olan ilişkiler:

Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü ile olan mücadelemiz oda kurulmadan önce başlamış, kesintisiz devam etmiş, ancak istenilen sonuca bir türlü erişilememiştir. Şunu da kaydetmeden geçemeyeceğim ki; maalesef odamız Hidrometeoroloji Derneğinin mücadelesi gibi bir mücadele vermemiş ve netice olarak başarılı olamamıştır. Kaldı ki odamızı kurarken daha etkin bir mücadele vermek arzusunda idik.

«Yönetim Kurulu olarak ise başlıktan sonra ilk iş olarak Genel Müdürlüğü ziyaret ettik ..... birbuçuk saatlik görüşmemiz hiç bir sonuç vermedi. On yıldan beri devam eden tutumunda akıl yolunda bir gelişme göremedik» (3). Bunun üzerine zamanın Bakanıyla ilişkiye geçilmiş, oradan da beklenen sonuç alınamayınca bu işten vaz geçilmiş ve maalesef mücadele askıya alınmıştır.

«Üzülerek belirtelim ki bu başlığı koymakten önce sıkı bağlarımızın olması gerekli olan bu müdürlükle hemen hemen hiç bir ilişkimiz olmamıştır» (4). Yeni meslektaşların çalışma ortamı bulmaları için gereken yardımı oda yapmamıştır. Fakat 6 meslektaş büyük bir mücadele ve özveri örneği vererek Genel Müdürlüğe girmişlerdir. (5)

En yakın dirsek temasını 4. dönem yönetim kurulunda görmekteyiz. Bu yıl 30 Nisan 1974 de kadar ve bundan sonraki dönem olarak ikiye ayırabiliriz. Birinci dönemde yine bir temas görülmemiştir ancak bürokrasinin oyunlarına güzel bir örnek görmekteyiz. Şöyle ki yeni mezun iki mühendis arkadaşta 4 Nisan 1974 tarihinde kadromuz yok diye yanıt vermişken zamanın siyasi bakanına yaramak ve koltuğu kaybetmek korkusu ağır basmış ve 5 Nisan 1974 günlü resmî yazı ile bu iki genç mühendis göreve çağırılmışlardır. (6) Buna rağmen sonuç değişmemiş ve yılların Genel Müdürü yerini genç ve meslekten olmayan İTÜ mezunu bir başka mühendise bırakmıştır.

Yeni Genel Müdür ise işe sempatik bir davranışla girdi «Bizden türlü konularda bilgi istedi, raporlar istedi, çalışmalar istedi» (7). Yapılan bu çalışmaların ve hazırlanan raporlar sayın genel müdüre nerede ve ne zaman verildi? zannederim buna sayın Genel Müdürün şoförü bile tamık olamamıştır. Bunun doğal sonucu ne olacaktı? Bunu 5. dönem çalışma raporunda görmekteyiz.» Başlangıç günlerinde her konuda bizimle iş birliği halinde ve hemen her konuda rapor istemek durumunda olan Genel Müdürlük her nedense son yıl içinde bu güzel işbirliği ve anlaşma bilgi alışımı tek taraflı or-

tadan kaldırmıştır» (8) ve bilinen sonuç neydi? «Dünyanın hiç bir ülkesinde hahamlık, papazlık veya imamlık eğitimi görmüş kişilerin ulusal meteoroloji örgütü içinde görevlere atıldığı görülmemiştir» (9). Bu çok dogal idi ki; dogma bilgi ile idare edilmeye çalışılan bir yönetim süphesiz kendi noksanını çıkaracak personele çalışmak istemiyecektir.

6. dönem yönetim kurulunun faaliyet raporuna bakılırsa «Meteoroloji Mühendisleri Odası olarak bu güne değin sabırla bekledik, belki çağ dışı anlayış ve uygulamalarından vaz geçerler diye» (10). Sabır, sabır! Bu sabır faaliyet raporlarına bakılırsa altı yıldan beri devam ediyordu ve ne zamana kadar devam edecekti? Oda ne amaçlar ve nasıl bir heyecanla kurulmuştu? Şimdi o heyecanın ve çalışmaların yerini sabır almış ve gittikçe çalışmalar durmuş ve ulasılmak istenilen amaçtan uzaklaşmıştı! «Hedefimiz Halimize Gereğince Hizmettir» sloganı kısa zamanda unutulmuş, yerini sabır almıştır. (11).

7. dönem raporu ise daha değişik olarak karşımıza çıkıyor. DMI ile olan ilişkilerden hiç bahsedilmiyor raporun sayfalarını doldurmak için olacak, herhalde diğer raporlarda bahsedildiği gibi sadece DMI nin görevleri hatırlatılmakla yetiniliyordu. Neden? Sebepi açıklanamamaktadır.

8. dönem faaliyet raporunda ise muhtelif bakanlıklarla yapılan görüşmelere değinilmiş, sonuçtan bahsedilmemektedir ve yine sonuç değismemiştir. Karşılığında kendilerini anlayışla karşılayan kimseleri bulamayınca bir bezginlik gelmekte ve bunun sonucunda; iş askıya alınmış mücadele bir sonraki yönetim kuruluna havale edilmektedir.

Son olarak 9. dönem çalışma gurubunun raporunda ise yine DMI ile olan ilişkilerde bir şey göremiyoruz. Yanlız Ankara Belediyesinin hazırlanmış olduğu Nazım Planla ilgili olarak bir ağırlık koyduğunu görmekteyiz ki bu da memnuniyet verici olmaktadır.

Odamızın görevlerinden biri de meslektaşlara çalışma alanları bulmak, bunu sağlamaktır. İTÜ meteoroloji bölümünün kurulmasındaki esas amaç DMI'ye eleman yetiştirmektir.

Bu nedenle DMI'ye küşüp başka yerlerde iş olanakları aramak esas amaçtan biraz ayrılmak gibi gözükmektedir. Eğitim esası DMI hizmetlerinin yürütülmesine dönük olmasına göre; yetişen mühendisler için esas çalışma yeri DMI'dir ve bunun içinde gerekli girişimlere hiç bir zaman ara verilmenden devam

edilmektedir. Orada çalışmakla Meteorolojinin ihtiyacı olan çalışmalar yapılabilecek ve bu gün yapılmayan hizmetler yapılarak yurda daha faydalı olunacağı hattan çıkarılmamalıdır.

2 — Oda ile Üyeler Arası İlişkiler :

Odanın faaliyetleri yukarıda görüldüğü gibi istenilen düzeye çıkarılmamıştır. Bununla beraber üyelerin odaya karşı olan görevlerini yerine getirdiklerini odada çalışın arkadaşlara belli birkaç kişinin dışında yardımcı olduklarını söyleyebiliriz? Odamızın üye sayısını azdır diğer odalar gibi üye aidatlarının dışında bir yan geliri yoktur, bu nedenle üye aidatlarının zamanında ödenmesi görev alan arkadaşların daha rahat çalışmalarını sağlayacak ve daha iyi bir faaliyet göstermelerine olanak verecektir. 23 üye ile kurulan odamızın birinci yıl çalışma raporunda görülen 28.925,57 TL'lik bütçe gittikçe düşmektedir. Hatta bu miktar yıl yıl gerileyerek ilk yılın bütçesindeki miktarın % 39,43 ce kadar düşmüştür. (12). Kaldığı üye sayısı aynı oranda ve dahada fazla her yıl artmaktadır. 9. dönem bütçesinde ilk defa olarak birinci yılın bütçesini 1.360,40 TL'lik bir artışla geçtiğini görmekteyiz. Halbuki üye sayısı beş misli artmaktadır. Bütçesinde hiç olmazsa o nispette artması beklenirdi. Kaldığı üye ödentileri ilk güne göre iki misline çıkarılmıştır.

Bu hususta meslektaşların daha hassas davranmaları ve odaya karşı olan görevlerini yerine getirerek odadaki arkadaşlara yardımcı olmaları beklenmektedir. Üye sayısı bendeki rakamlara göre 100 ün üstündedir. Bu rakam ilk günlerin erişilmesi güç bir rakamı gibi gözükmekte isede kısa bir süre sonra bu rakama ulaşmak bizleri çok sevindirmiştir. Ancak mezun olduktan sonra odaya kayıt olmak zorunluluğu olmasına rağmen kayıt yaptırmadan çalışın arkadaşların olması o derece üzücüdür. Hele ilk mezunlardan olan bizlerin mesleği kabul ettirmek için vermiş olduğumuz mücade- lenin acı hatıraları henüz hafızalardan silinmemişken bu derece ilgisizlik bu güne kadar yapılan çalışmalara haksızlıktır.

3 — İTÜ ile Olan İlişkiler :

Zaman zaman odanın İTÜ ile ilişkilerine rastlanmaktadır. Bu husus daha çok öğrencilerin yetiştirilmesi ile ilgilidir. Mezun olanların çalışma hayatında karşılaşacakları konularla ilgili olarak bilgi verilmesi için hatırlamalarda bulunulmuşsada bundan ne gibi bir sonuç alındığı belli değildir. Eğer bir sonuç

alınmamışsa nedenleri açıklanmalı ve ona göre temaslarda bulunulmalıdır. ODTÜ de yeni bir fakülte açılması için yapılan girişimler ise sonuçsuz kalmıştır. Halbuki bu gün Türkiye'nin meteoroloji mühendisine olan ihtiyacı diğer mesleklerle oranla çok çok fazladır. Bu açığı kapamanın daha fazla eleman yetiştirmele mümkün olacağı aşikârdır. İTÜ de fakülteye alınan öğrenci sayısının 75'e çıkarılması bir yerde iyidir ancak bu sayı burada kalmamalı ve daha da artırılmalıdır. Öğretim kadrosunun da genişletilmesi, ve takviesinin gereği de gözden uzak tutulmamalıdır.

Oda kurulmadan önce fakültedeki öğrencilerle olanakların elverdiği ölçüde görüşmeler yapıldı. Hidro - Meteoroloji dengisi öğrencilere gönderiler; mezun olduktan sonra çalışma hayatına hazırlamak için gerekli fikir verilmeye ve meslek koşullarına hazırlanmaları sağlanmaya çalışıldı. Oda kurulduktan sonra bu gibi temaslara olduğunun görmedik. Kaldığı bu teması sıklaştırmak için İstanbul'da birde şube kurulmasına karar verilmişti. Öğrencilerle belki temaslara yapılmıştır fakat bu görüşmeler bir temel oturulmamış ve bir yön verilmemiş olduğundan olacak her halde çalışma raporlarında rastlanmamıştır. Mesleği kalkındırmak için işbirliği gereklidir. Ne yazıkki oda ve İTÜ birbirlerine küskün iki kardeş gibi davranmaktadırlar. 2. dönem yönetim kurulunun düzenlediği seri konferanslara bu ilgisizliğin ifadesi olarak İTÜ'den kimse katılmamıştır. Hatta yapılan bazı anketlere bile gelmemiştir.

4 — Diğer Müesseselerle İlgili Temaslar :

Meteoroloji mühendisleri DMI'den beklenen ilgiyi göremeyince diğer müesseselerde çalışma olanakları aramışlar ve en yakın çalışma dalı olan hidrolojiye geçmişlerdir. Bu konuda gerek DSİ ve EİİE idarelerinin gösterdiği yardım ilgi ve anlayışa teşekkür edilmektedir. Hidrolojik çalışmalarda meteorolojinin gereğini bilenler meteoroloji mühendislerine ilgi göstermişler ve beraber çalışmalar alanları daha çoktu ve bu olanaklar vardı. Ancak sayılarımızın az oluşu hidrolojik çalışma yapan müesseselerin davetleri diğer sahalara açılmasına bir yerde engel olmuştur.

8. Dönem çalışma gurubunun faaliyetlerinde yeni bir hamle görmekeyiz. Artık meteoroloji mühendisleri Odası ile DMI arasındaki kapalı daire dışı açılmaya başlamıştır. Ankara belediyesi, (Devamı Sayfa 6 da)

İmar Planı ve İklim Elemanları

Ali AYDEMİR
Azmi TAVLI

GİRİŞ

İnsan, varlığını sürdürebilmek için doğayı kullanmak zorundadır. Nüfus hızla artmakta buna paralel olarak insanlar tarafından doğal kaynakların kullanım oranı da artmaktadır. Gelecek kuşağa yaşamları için uygun bir çevre bırakabilmemiz doğal kaynaklarımızı sağlıklı bir plan ve program çerçevesinde kullanmamız ile mümkündür olacaktır. Bu ise yaşadığımız çevrenin doğal yapısının iyi saptanması ve doğal yapıya uygun planlamayı gerçekleştirebileceğimiz üretim ilişkisine sahip olmamız ile mümkündür.

Kent mekan oluşumu ve bunu belirleyen etkilerden iklim elemanlarından faydalanarak iklimle dengeli, kullanıcıların biyoklimatik gereksinimlerini karşılayan ve bunu sağlarken gereksiz enerji kullanımını önleyen bir kent dokusuna ulaşma olasılığı ortaya çıkar.

İklim ve İklim Elemanları :

Meteoroloji dar anlamda, atmosferik olayların bilinen fizik kanunlarına göre açıklanmasını yapar. Ayrıca, birbirini takip eden atmosferik olaylardaki sebeplerin neler olduğunu ortaya çıkarır.

Su, toprak ve havanın ısınmaları, dünyanın kendi çevresinde ve güneş çevresinde eğik bir eksenle dönmesi gibi fiziksel nedenler sebebi ile hava olayları meydana gelir. Hava olayları, gündüze güne hatta saatlik olarak değişiklik göstermektedir. Bu kısa süreli devrelere hava durumu denir. İklim ise yeryüzünün belli bir yer veya bölgesindeki atmosferde oluşan meteorolojik olayların sürekli hali olup, ait toplam hava gidisini karakterize eder.

Sonuç olarak, hava veya hava durumu, atmosferin kısa süreli (bir gün, bir hafta veya bir ay gibi) halini; iklim ise atmosferin süreklilik halini anlatmaktadır.

Yeryüzünün belli bir yer veya bölgesindeki atmosferik olaylara ait müşterek etkilerin, mümkün olabildiği kadar, canlı bir tablosunu vermek suretiyle onun zaman ve mekan içerisindeki durumlarını kapsayan bütün karakterlerini açık-

layan bilime ise klimatoloji adı verilir. Yani klimatoloji iklimleri ve iklim bölgelerini tayin, tesbit ve izah etmektedir.

Klimatoloji, amacına ulaşabilmek için hava olaylarını doğuran veya o olayların bir ürünü olan güneşlenme, sıcaklık, hava basıncı, rüzgar, hava nemi, yağış v.b. gibi iklim eleman ve faktörlerini ayrı ayrı ele alır.

İklim elemanlarının kullanılabilmesi için gereken rasat süreleri, elemanların az veya çok değişken olmalarına, iklim kuşaklarına, yörenin ada, sahil, kara parçası veya dağlık bir yer olmasına göre değişir. Örneğin; iklim elemanlardan en fazla değişken olanı yağış, en az değişken olanı ise nemliliktir.

İklim elemanlarının kaç yıllık ortalamaya değerlerinin kullanılabilceği, hususu birçok bilim adamını da ilgilendirmiş ve bu konuda yapılan araştırmalar sonucunda şöyle bir tablo ortaya çıkarılmıştır.

Az çok kararlı frekans dağılışı saptanması için lüzumlu rasat yılı sayısı (Landsberg ve Jacobs'dan)

İklim Elemanları	Adalar	Kıyılar	Düzükler	Dağlar
	Tropikal Bölgede			
Sıcaklık	10	15	15	25
Nemlilik	3	6	5	10
Bulutluluk	4	4	8	12
Görüş mesafesi	5	5	5	8
Yağış miktarı	25	30	40	50
	Tropikal Bölgede			
Sıcaklık	5	8	10	15
Nemlilik	1	2	3	6
Bulutluluk	2	3	4	6
Görüş mesafesi	3	3	4	6
Yağış Miktarı	10	40	40	50

Bu tablodan da anlaşılacağı üzere iklim elemanlarından sağlıklı bir şekilde faydalanabilmemiz için, belli süreler ölçüm yapılması gerekmektedir. Herhangi bir amacımız için kullanmak üzere gereken süreden daha az süre ölçümü yapılan iklim elemanlarından faydalanabiliriz.

Fakat ortaya çıkabilecek hata payını utnutmamamız gerekmektedir.

İklim faktörü insan yerleşimlerine ilk çağlardan günümüze etkili olmuştur.

Yeryüzünde insanlar, ilk çağlarda yaşamları için en uygun iklime sahip yörelerde yerleşerek doğanın tabii durumundan faydalanmaya çalışmışlar ve kötü iklim koşullarından da kaçmaya yönelmişlerdir. Farklı iklimlerde farklı yerleşim ve barınak tipleri oluşmuştur.

İlk insanlar kendileri için uygun olacak yerleşim yeri seçimini deneyerek yaşayarak saptamışlardır. Oysa günümüzde meteoroloji bilimi aracılığı ile yapılacak hassas ölçümler ile bir ağacın çevresindeki mikrometeorolojik özellikleri bile saptanabilmektedir.

I. Yerleşim sahasının belirlenmesi aşamasında,

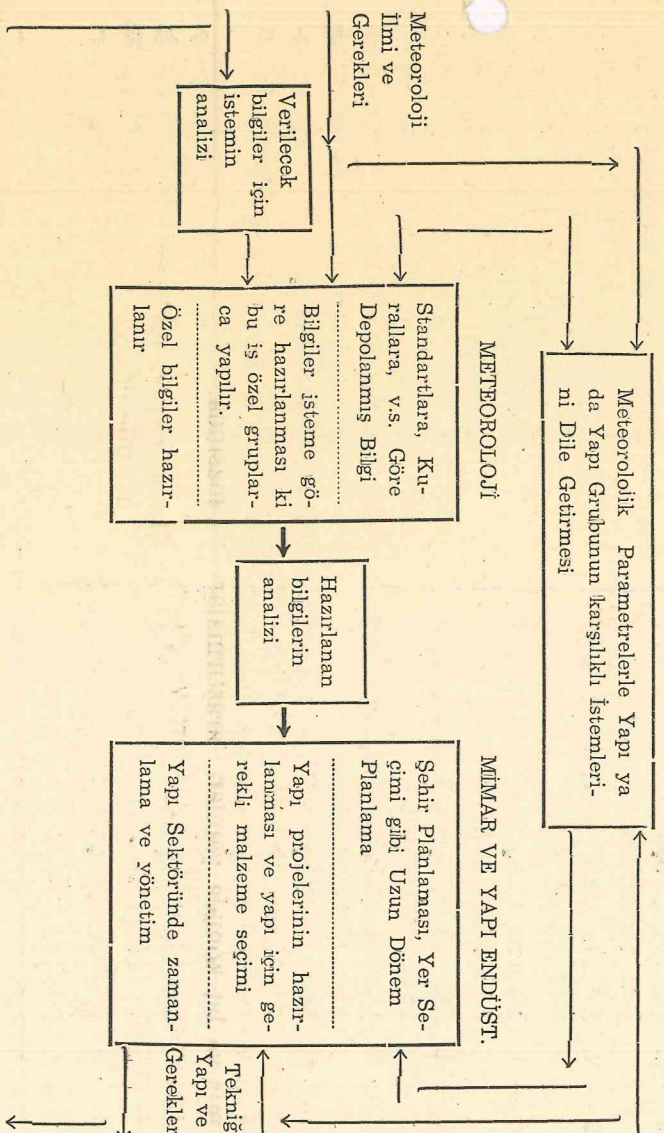
II. Belirlenen yerleşim sahası içerisinde iklimle dengeli planlama aşamasında.

I. Aşama : Yerleşim alanı olarak düşünülen bir bölgede mikrometeorolojik koşulları ortaya çıkaracak bir çalışmanın yapılması öncelikle gerekmektedir. Çünkü, bölgeyi etkisinde bulunduran genel hava sirkülasyonu topografyanın da etkisi ile küçük bir alanda değişik mikrometeorolojik koşullar yaratır. Bu nedenle bölgede yapılacak mikrometeorolojik çalışmada sonuca yerleşim alanı saptanması öncelikle ele alınmalıdır. Yerleşim için yanlış yer seçimine Ankara Kentini örnek verebiliriz. Şöyle ki, Ankara'nın çanak şeklinde bir bölgede yerleştirilmiş olması hava kirliliği sorununun bu günkü boyutlara ulaşmasına neden olmuştur. Bu yerleşim alanında mikrometeorolojik bir çalışma kent kurulduğundan bugüne kadar yapılmamıştır. Ankara kentinin ilk imar planı yapımı sırasında bölgede bir mikrometeorolojik çalışmaya yapılmış olsaydı Ankara'nın bugünkü yerleşim boyutu farklı olacaktı ve içinde bulunduğumuz Ankara hava kirliliği boyutu da şimdiki duruma erişmeyecekti.

II. Aşama : İklimle dengeli kent planlamasının amacı, insanların doğal iklimi optimum olarak kullanabilmelerini sağlamaktır.

Uluslararası Biyometeoroloji Birliği (I.S.B)'nin şehirçilik ve mimarlık biyometeorolojisi çalışma grubu bu yönde çalışmalar yaparalk, 1966 yılındaki uluslararası kongresinde bazı esasları ortaya koymuştur. Bu esaslar da, seçilen bir yöntemle bağli olarak geliştirilmiştir. Yöntem gereğince herhangi bir iklim bölgesinde şehirçilik ya da mimarlık çalışmaları yapılılmek için, herseyden önce, bir «Biyoklimatik Grafik» aracılığı ile, meteorolojik verilerin mimari yorumlanması gerekmektedir.

Biz burada, bu veya konuyla ilgili diğer yöntemleri tartışmayacağız. Fakat,

Meteoroloji, Mimar ve Yapı Endüstrisi Arasındaki İlişki Programı (W. Börer)

ÜLKEMİZDE DURUM

Ülkemizde tüm meteorolojik çalışmalar halen 1937 yılında çıkarılan Yasa ile kurulmuş ve bu yasa ile görevleri belirlenen Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü (DMİ) tarafından yapılmaktadır. DMİ'nin görevlerinden biri de ilgilili yasadaki «... Bayındırlık ve Şehir İşleri ile İklim Tesirlerini Ortaya Çıkarmak Suretinde büyük ve küçük klima bölgelerinin karakterlerini elde etmek...» olarak tanımlanmaktadır.

DMİ ayrıca topladığı verilerin uzun yıllara göre aylık ortalama değerlerini içeren bütlen yayınlamaktadır. Tüm ilgilili Kamu Kuruluşlarının, araştırmalarının, ve planlarının meteoroloji ile ilgili çalışmalarında yararlandığı temel kaynak bu bütlenidir.

İmar planlarında kullanılacak iklim elemanları, bildirim basından beri anlatılmak üzere, bül-

imar planlarında iklim elemanlarının sağlıklı olarak kullanılmalarından bekladığımız faydaları sıralamakla yetineceğiz.

Bunlar :

1 — Olusabilecek kent hava kirliliğinin önlenmesi

2 — Yapılarda meteorolojik faktörlerin oluşturucağı yüklerin belirlenmesi

Ayrıca, çalışmaların verimliliği açısından mimar ile meteoroloji ve yapı mühendisliği arasında ne tür bir ilişkinin olması gerektiği W. Börer'den alınan talimat ile özetlemek sanırız yararlı olacaktır.

tendeki haliyle kullanılmak yeterli olmayacağı gibi kullanıcıları yanlışlara da sürükleyebilir.

Diğer taraftan ülke düzeyinde imar planlarının hazırlayıcı durumundaki İller Bankası yalnız bu bütendeki verilere bakarak iklim ve mikroklimatik elemanlar konusunda karar vermektedir. Eğer yerleşme yerinde meteorolojik bilgilerin topladığı istasyon yoksa en yakın meteoroloji istasyonunun verilerinden yararlanmaktadır. O da yoksa yerinde yapılan soruşturmalarda iklim elemanlarının imar planlarındaki önemi değerlendirilmektedir.

İller Bankası'nın bu yetersiz ve hatırlayan verilere dayanarak hazırlanmış olduğu imar planları imar ve iskân Bakanlığı tarafından onaylanmaktadır.

Yaptığımız araştırmalara göre İller Bankası gerekli meteorolojik verilerin

(Devamı Sayfa 6 da)

ÜYELERİMİZDEN HABERLER

— Aşağıda isimleri bulunan üyelerimiz, adreslerini bilenenlerin en kısa zamanda bildirmeleri rica olunur.

- 1) İhsan Otuzbir
- 2) Uğur Temel
- 3) Halis Özgen
- 4) Safder Edgu.

— Üyelerimizden Hamdi Çevik Libya hükümetinin isteği üzerinde çalışmak üzere Libya'ya gitmiştir. Kendisine başarılar dileriz.

— Üyelerimizden Aksit TAMER, TEK den ayrılarak Almanya'da KWO da çalışmaya başlamıştır. Başarılar dileriz.

— Üyelerimizden Fikret Erdoğan meslek bilgisi arttırmak amacıyla D.S.T. tarafından Hollanda'ya gönderilmiştir. Kendisine başarılar dileriz.

— Üyelerimizden Harun Yaşar KUDUR'un uzun zamandır üzerinde çalıştığı «Uygulamalı hidrolik ve hidroloji» isimli kitabı yayımlanmıştır. Başarılarının devamını dileriz.

— Üyelerimizden D.S.T. Trabzon Bölge Müdür Muavini M. Uygun Diler, D.S.T. Bursa Bölge Müdürlüğüne tayin olmuştur. Yeni çalışma döneminde başarılar dileriz.

— Üyelerimizden Mustafa Aygün D.S.T. Bursa Bölge Müdürlüğüne tayin olmuştur. Başarılar dileriz.

— Üyelerimizden A. Osman Erdem ile Işık Erdem D.S.T. Erzurum Bölge Müdürlüğünden, D.S.T. İzmir Bölge Müdürlüğüne tayin olmuşlardır. Başarılar dileriz.

— Üyelerimizden Mesut Yıldız E.T.E. de göreve başlamıştır. Çalışma döneminde başarılar dileriz.

— Üyelerimizden Hüseyin TAVUKÇU E.T.E. Ankara (Merkez) dan, E.T.E. Aydın Bölge Müdürlüğüne tayin olmuştur. Başarılar dileriz.

— T.T.Ü. Temel Bilimler Fakültesi Meteoroloji Bölümünde yeni kurulan hidroloji kürsüsünün çalışmalarını izlemekteyiz. Son olarak «Birinci Uluslararası Meteoroloji Kongresi»nin düzenlenmesi konusundaki olumlu çalışmalarından dolayı Prof. Dr. Eren OMAYSAN'da tüm kürsüye başarılar dileriz.

— T.Ü.BİTAK'ın 1980 yılında düzenlenmiş olduğu «yurt dışı doktora bursu» için odamız girişimleri ile ilk kez Meteoroloji mühendislerine sınav komisyonu oluşturuldu ve bir üyemiz burstan faydalanmıştır. Başarılar dileriz.

(Baştarafı Sayfa 3 de)

TSE ve Çevre Müsteşarlığı ile olan ilişkiler mesleki çalışmalarda DMI dışında senelerce söylenen çalışma olanaklarının açıklığa kavuşmasıdır. Başlangıç olarak çok iyi bir hamledir ve devam etmesi en büyük arzumuzdur. En iyi yönü; odamız artık DMI tutkusunu yitmiş ve mesleki çalışma sahalarına yönelmeye başlamıştır. Mesleğimizizin çalışma alanlarını birer birer kabul ettirmeye başlanması memnuniyet vericidir. Yeni mezun olan genç meslektaşlar hidrolojide gereksinim olmasına rağmen diğer dallarda çalışmayı tercih etmişlerdir ki buda kamu oyu oluşturmakta faydalı olacaktır.

9. Dönem raporundan öğrendiğimiz bu bilgiler memnuniyet vericidir. Bütün bunlarla beraber meteoroloji mühendislerinin asıl çalışma yeri Meteoroloji Genel Müdürlüğüdür.

Sonuç :

Başlangıçtan beri anlattıklarımıza bakarsanız odanın kurulmasındaki amaçta böyle bir çalışma ile ulaşılması olanaksızdır. O halde bizden sonra gelen meslektaşlara daha iyi olanaklar hazırlamak ve DMI'de çalışma koşullarının gerçekleştirilebilmesi için daha yoğun bir çaba göstermeyi sırtlanmamız gerekir. Bütün üyeler ve yeni mezun olan genç meslektaşlar bunu beklemedilerdir.

Türkiyede en genç ilim ve mesleklerden olan meteoroloji mühendisliği bu güne kadar bürokrasi engelini aşarak arzu edilen yerine gelememiştir. Bu güne kadar yapılan çalışmalar mesleği tanıtmak ve çalışma alanlarının neler ve nerelerde olacağının tanıtılmasıyla geçti. Bu güne kadar kaderciliğe inanan Türk vatandaşları artık felaketlerin bir nedeni olduğunu ve bununla ilgili alınması gerekli teknik olanakları öğrenmeye çalışıyor. Artık meteorolojinin kamuoyuna tanıtılması ve neler yapacağının anlatılması zamanı gelmiştir. Odanın ve meslektaşların birbirlerine yardımcı olarak bunu gerçekleştirme gereklidir.

Odamızın kuruluşunun onuncu yılını kutlarken bütün meslektaşlara başarımlı mutlu günler ve önümüzdeki on yılın daha başarılı olmasını diliyorum.

**Meteoroloji Yük. Müh.
Meté TÜRKSOY****Referanslar :**

- 1 — Prof. Dr. Turgut BODUROĞLU Yurdumuzda Meteorolojinin Gelişmesi ve Önemi-Hidro-Meteoroloji dergisi, sayı 1, sayfa 2-Mart 1965
- 2 — Hidro-Meteoroloji dergisi, yıl VI-1, Sayı 43, sayfa 2-Mart-Nisan 1970
- 3 — 1. Dönem Çalışma Raporu, sayfa 3-13. Şubat. 1972
- 4 — 2. Dönem Çalışma Raporu, sayfa 2-11. Şubat. 1973
- 5 — 2. Dönem Çalışma Raporu, sayfa 6-11. Şubat. 1973
- 6 — 4. Dönem Çalışma Raporu, sayfa 9-25. Mart. 1975
- 7 — 4. Dönem Çalışma Raporu, sayfa 11-25. Mart. 1975
- 8 — 5. Dönem Çalışma Raporu, sayfa 17-3. Nisan. 1976
- 9 — 5. Dönem Çalışma Raporu, sayfa 7-3. Nisan. 1976
- 10 — 6. Dönem Çalışma Raporu, sayfa 7-6. Mart. 1977
- 11 — 2. Dönem Çalışma Raporu, kapak 1-11. Şubat. 1973
- 12 — 5. Dönem Çalışma Raporu, sayfa 37-3. Nisan. 1976

İMAR PLANI VE İKLİM ELEMANLARI
(Baştarafı Sayfa 5 de)
sağlıklı olmayışından, yetersizliğinden şikayetçidirler. Fakat yine de her şey tamammış gibi raporlar hazırlanmaktadır.

Öteyandan konuyla ilgili olarak DMI ne bir çalışma yapmakta, ne sağlıklı veri toplamakta, ne de gerekli verileri toplamak için girişimde bulunmamaktadır. Tüm bu yetersizliklere karşın iklim elemanlarının İmar Planı konusunda yapılan çalışmalarını İmar ve İskân Bakanlığınca onaylanmaktadır.

Gerçekten İmar planları iklim elemanları da dikkate alınarak yapılacaktır. İlgili Kamu Kuruluşlarının konu ile ilgili yapacağı çalışmaları aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz.

- 1 — DMI ve İller Bankası arasında bu konuda bir eşgüdüm sağlanmalıdır.
- 2 — Her 20 yılda bir hazırlanan İmar planları yöresinde yeterince meteoroloji istasyonları açılarak gerekli verilerin toplanmasına geçilmelidir.
- 3 — Ayrıca henüz kuruluş yasa ile bulunmayan Başbakanlık Çevre Müsteşarlığı konu ile ilgili eşgüdüm çalışmasında yerini almalıdır.
- 4 — İklim elemanları ile ilgili çalışma yalnız DMI'nin yayınladığı bütündeki verilerle değil kısa periyotlar içindeki değişimleri incelenerek yapılmalıdır.

GENEL KURUL YAKLAŞIRKEN**(Baştarafı Sayfa 1 de)**

Sayın Özgül ile yapılan görüşmede Odamız olağan Genel Kurulunun yakıtüm Meteoroloji mühendislerinin severek laştığı bu günlerde bütün üyelerimize Kurumda görev alabileceklerini yeter ki yurmayı görev kabul edip, geçmişin ve yanlıkların yenilenmemesini diledik. geleceğin değerlendirilmesini yapacağı i.T.Ü ile DMI'nin kuruluş amaçlarınıza olağan Genel Kurulumuza bütün ünün uygun bir yapıya kavuşturularak, iki yerimiz katılmalarını gereğine inanılmakurumun sıkı bir işbirliğine gitmelerinin yoruz ve üyelerimizi Genel Kurulumuza gereğine inanıyoruz. Bu çalışmanın ilk katılmaları için görev başına çağırıyoradımımızın atılmış olduğunu ve bu yakıtümde Odamızın boyutları içerisinde

her türlü yardımı yapması gereğini meslek görevi sayıyoruz.

Camiamızda oluşan son gelişmeleri Genel Kurulunun yakıtüm Meteoroloji mühendislerinin severek laştığı bu günlerde bütün üyelerimize Kurumda görev kabul edip, geçmişin ve geleceğin değerlendirilmesini yapacağı i.T.Ü ile DMI'nin kuruluş amaçlarınıza olağan Genel Kurulumuza bütün ünün uygun bir yapıya kavuşturularak, iki yerimiz katılmalarını gereğine inanılmakurumun sıkı bir işbirliğine gitmelerinin yoruz ve üyelerimizi Genel Kurulumuza gereğine inanıyoruz. Bu çalışmanın ilk katılmaları için görev başına çağırıyoradımımızın atılmış olduğunu ve bu yakıtümde Odamızın boyutları içerisinde

Yönetim Kurulu

Gideceği Yer :

TMMOB Meteoroloji Mühendisleri Odası Yayın Organı — Sahibi : Ali Aydemir, Sorumlu Yönetmeni : AZMİ TAVLI — Yönetim Yeri : Konur Sokak 4/2. Ankara — Haberleşme Adresi : P.K. 372 Kızılay - Ankara — Oda Hesap No : T. C. Ziraat Bankası Kızılay Şubesi 630/591 — Basıldığı yer : SAFAK Matbaası, Tel : 29 57 84 - Ankara. Son Baskı Tarihi : Ocak 1981